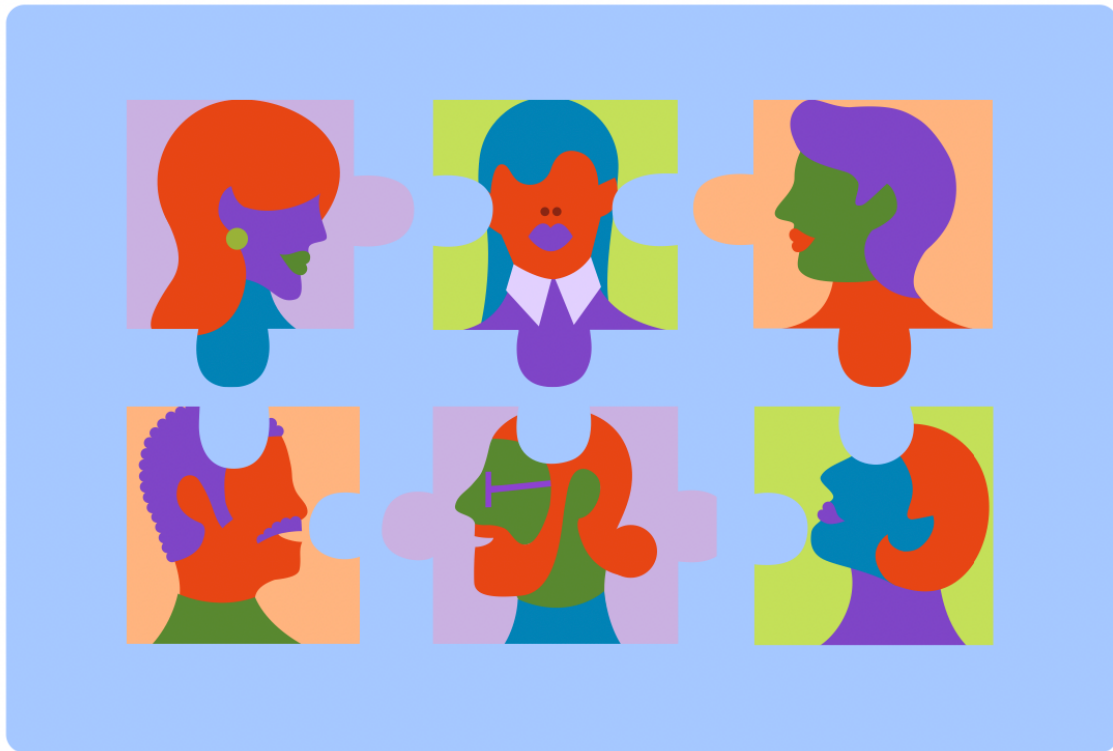

Kennis- en expertisefunctie Sociale Veiligheid |

*Advies over inrichting, gefaseerde aanpak
en toekomstscenario's*

Programma
Sociale Veiligheid

Hoger Onderwijs
& Wetenschap

Opgesteld door: Michelle Leclercq

Samenvatting en kernbevindingen

Sociale veiligheid in het hoger onderwijs en onderzoek is een continu en gelaagd vraagstuk dat raakt aan cultuur, gedrag, leiderschap en governance. Instellingen opereren hierin in een complex spanningsveld tussen eigen verantwoordelijkheid, maatschappelijke verwachtingen en de noodzaak om een veilige en inclusieve leer- en werkomgeving te waarborgen voor studenten en medewerkers.

Binnen het Programma Sociale Veiligheid in Hoger Onderwijs en Wetenschap (hierna: programma SV) wordt de komende jaren een brede kennisbasis opgebouwd over het bevorderen van sociale veiligheid. Met het oog op de afronding van het programma heeft de regiegroep laten verkennen hoe deze kennis duurzaam kan worden geborgd, actueel gehouden en sectorbreed toegankelijk gemaakt. Centrale vraag daarbij is hoe een landelijke kennis- en expertisefunctie Sociale Veiligheid instellingen kan ondersteunen bij beleid, uitvoering en cultuurverandering, zonder hun eigen verantwoordelijkheid over te nemen.

De verkenning, gebaseerd op gesprekken met stakeholders uit de sector en een tussentijdse toetsing met de regiegroep, laat een breed gedeeld beeld zien. Er bestaat duidelijke behoefte aan een landelijke functie die bestaande kennis bundelt, duidt en vertaalt naar direct toepasbare handelingsperspectieven. De behoefte ligt nadrukkelijk niet bij een uitvoerende of toezichthoudende rol, maar bij een ondersteunende, objectief gepositioneerde kennis- en expertisefunctie die instellingen helpt bij complexe afwegingen en nieuwe vraagstukken.

Op basis van deze inzichten is gekozen voor een gefaseerde aanpak, waarin een eerste, lichte pilotfase centraal staat: het Expertiseplatform Sociale Veiligheid. Deze pilot biedt instellingen directe ondersteuning door vraaggestuurde inzet van expertise, verbindt concrete praktijkvragen aan bestaande kennis en lopende initiatieven, en genereert leerervaringen over samenwerking, governance en positionering van een landelijke functie. Tegelijkertijd fungeert de pilot als vehikel voor het borgen van de erfenis van het programma SV: opgebouwde kennis, ontwikkelde instrumenten, leerervaringen en samenwerkingsrelaties worden expliciet vastgelegd, doorontwikkeld en duurzaam beschikbaar gemaakt voor de sector.

Structurele aanpak op langere termijn

Naast het realiseren van directe ondersteuning via de pilot, vormt deze fase de aanloop naar een structurele, sectorbreed gedragen kennis- en expertisefunctie. Het doel van deze langere termijn aanpak is het professionaliseren van sociale veiligheid binnen instellingen door:

- Systematische kennisopbouw en -deling: bestaande en nieuwe inzichten worden niet alleen gebundeld, maar vertaald naar handelingsperspectieven die in verschillende contexten toepasbaar zijn.
- Versterking van professionele capaciteit: professionals, leidinggevend en ondersteunend personeel worden ondersteund in hun rol, zodat zij zelfstandig en consistent kunnen bijdragen aan sociale veiligheid.

- Structurele interactie en netwerken: doorlopende dialoog en samenwerking tussen instellingen, experts en koepelorganisaties versterken gezamenlijke verantwoordelijkheid en continuïteit.
- Cyclische en adaptieve aanpak: beleid en interventies worden voortdurend geëvalueerd en aangepast op basis van praktijkervaringen, nieuwe inzichten en veranderende maatschappelijke omstandigheden.

Deze structurele benadering zorgt ervoor dat sociale veiligheid niet afhankelijk blijft van tijdelijke projecten of losse instrumenten, maar verankerd raakt in dagelijkse praktijk, beleid en cultuur van instellingen. De pilot biedt hierbij een realistische en veilige testomgeving: door ervaringen, werkvormen en governance in een beperkte, vraaggestuurde setting te toetsen, kunnen lessen direct worden vertaald naar duurzame en breed toepasbare oplossingen.

De verwachte impact van de pilot manifesteert zich op drie niveaus. Op het niveau van omgangscultuur draagt de pilot bij aan een gedeeld begrippenkader en versterkt handelingsperspectief, met aandacht voor gemarginaliseerde groepen. Op structureel niveau levert de pilot inzicht op in rollen, governance en werkbare samenwerkingsvormen. Op systeemniveau ontstaat sectorbreed overzicht van patronen, prioriteiten en ontwikkelbehoeften, dat kan worden benut voor beleidsontwikkeling en verdere borging.

De pilot biedt daarmee een haalbare en bestuurlijk verantwoorde route van experiment naar duurzame borging. Door nu te starten met een lichte, vraaggestuurde opzet kan de sector direct profiteren van ondersteuning en kennisdeling, terwijl tegelijkertijd wordt gebouwd aan een solide basis voor een structurele landelijke kennis- en expertisefunctie. Zo draagt de gefaseerde aanpak bij aan het realiseren van de doelstellingen van het programma SV: een veilige, inclusieve en respectvolle leer- en werkomgeving, gedragen door de sector en ondersteund door toegankelijke, betrouwbare kennis en expertise.